

POLITYKA DYNASTYCZNA JAGIELLONÓW.

1. Polityka dynastyczna – polityka polegająca na tym by jedna dynastia zasiadała na jak największej liczbie tronów. Było to możliwe dzięki układom dynastycznym, mariażom (małżeństwom) a także na wniosek reprezentacji stanowych.

2. Cele polityki dynastycznej Jagiellonów

Dynastia Jagiellonów na tronie polskim została zapoczątkowana przez Władysława Jagiełłę. Polska została połączona z Litwą unią personalną w 1385 r. Dynastia Jagiellonów pragnęła rozszerzyć swe panowanie na trony Węgier i Czech. Konkurować musiała więc z dynastiami Luksemburgów i Habsburgów. Nie brano pod uwagę księstw ruskich, opanowanych jeszcze w XIII w. przez Tatarów, państwa Zakonu Krzyżackiego ani księstw niemieckich, takich jak Marchia Brandenburska. **Celem dynastii Jagiellonów stało się przejęcie tronu Czech i Węgier.** Myślano również o Mołdawii i Wołoszczyźnie, gospodarstwach graniczących z Węgrami.

3. Polityka dynastyczna Władysława Jagiełły i Władysława Warneńczyka.

a) sukcesja tronu polskiego

Władysław Jagiełło dopiero pod koniec życia zaczął się interesować polityką dynastyczną, gdyż dopiero jego 4 żona urodziła mu 2 synów: Władysława i Kazimierza. Władysław, najstarszy syn, który przeszedł do historii jako Władysław Warneńczyk, miał być jego następcą. Jednak unia w Krewie wyraźnie określała, iż tron polski po Jagiellach może odziedziczyć tylko syn Jagiełły i Jadwigi, która przecież umarła bezpotomnie. By zapewnić Władysławowi przejęcie tronu po swojej śmierci Władysław Jagiełło nadawał liczne przywileje: m.in. przywileje jedlnieńsko – krakowskie. Dzięki temu zapewnił przekazanie spuścizny swemu synowi, który w 1434 r. zasiadł na tronie polskim jako Władysław III.

b) rywalizacja o tron czeski po śmierci Zygmunta Luksemburczyka.

Stronnictwo narodowo – husyckie w Czechach, dążyło do przekazania tronu czeskiego Kazimierzowi Jagiellończykowi, młodszemu synowi Jagiełły. Nie chciało bowiem by na tronie Czech zasiadł **Albrecht Habsburg**. Plany te jednak się nie powiodły i mimo elekcji Kazimierza i podjęcia wyprawy na Czechy, Albrecht został koronowany na króla Czech w 1438 r. Po jego śmierci rok później tron objął jego syn **Władysław Pogrobowiec**, który narodził się już po śmierci swego ojca. Nie doszło więc do unii polsko – czeskiej.

c) unia polsko – węgierska 1440 – 1444.

Unii polsko – węgierskiej sprzyjała Stolica Apostolska, która obawiała się ekspansji tureckiej. Zwolennikiem unii był w Polsce **biskup Zbigniew Oleśnicki**, który praktycznie kierował polską polityką zagraniczną. Po długotrwałych rozmowach ustalono, że Władysław ożeni się z wdową po Albrechcie Habsburgu. Niestety Węgrzy podzielili się na dwa obozy. Wybuchła wojna domowa, którą wygrał obóz zwolenników Władysława.

Władysław III został królem Węgier w 1440 r. Miał się ożenić z siostrą Władysława Pogrobowca (syna Albrechta) by umocnić swoją pozycję na węgierskim tronie – Polska i Węgry zostały połączone unią personalną.

Unia polsko – węgierska nie przetrwała długo. Węgry wplątały się w wojnę z Turcją. W początkowym okresie odniosły nawet sukces, dzięki czemu zawarto **korzystny dla Węgier pokój w Szegedynie (1444 r.)**. Niestety Władysław III podburzony przez rzecznika papieża złamał zasady pokoju i podjął wyprawę na Adrianopol. Zakończyła się ona klęską wojsk węgierskich w **bitwie pod Warną w 1444 r.**, w której **zginął młody król** Polski i Węgier. Unia Polsko- węgierska przestała istnieć. Władzę na Węgrzech przejął Władysław Pogrobowiec Habsburg.

4. Polityka dynastyczna Kazimierza Jagiellończyka

Kazimierz Jagiellończyk został wielkim księciem litewskim w 1440 r. Po śmierci brata Władysława III został również **królem Polski (1447 r.)**

Kazimierz nie zrezygnował z opanowania Czech i Węgier. Po śmierci Władysława Pogrobowca władzę w tych państwach przejęli władcy narodowi: w Czechach – Jerzy z Podiebradu, na Węgrzech – Maciej Korwin.

a) unia z Czechami

Jerzy z Podiebradu był królem husyckim – papież rzucił na niego klątwę. W związku z tym doszło do konfliktu króla z katolicką częścią społeczeństwa Czech. Sytuację tę wykorzystał Kazimierz Jagiellończyk, który wystąpił jako mediator w sporze między królem Czech a jego poddanymi. Jerzy z Podiebradu odwdzieczył mu się tak, że w 1468 r. uznał syna Kazimierza – Władysława Jagiellończyka, za następcę tronu czeskiego po swojej śmierci. Potwierdził to sejm czeski w 1469 r. Po śmierci Jerzego z Podiebradu **w 1471 r. Władysław Jagiellończyk został więc królem Czech.**

b) unia z Węgrami

Maciej Korwin nie chciał wejść z Kazimierzem Jagiellończykiem w żadne układy. Stosunki polsko – węgierskie były dość napięte. Po śmierci Macieja Korwina w 1490 r. na Węgrzech powstały dwa obozy, które proponowały objęcie trony węgierskiego przez jednego z Jagiellończyków: obóz szlachecki chciał by na tronie zasiadł Jan Olbracht, a obóz magnacki by królem węgierskim został jego brat Władysław Jagiellończyk (król Czech). Ostatecznie **królem Węgier został Władysław Jagiellończyk w 1492r.**, który zdobył tron w starciu zbrojnym. **Jan Olbracht został królem Polski 1492 – 1501.** Na Litwie jako wielki książę władał jego brat Aleksander.

Jagiellonowie władali wówczas: Polską, Litwą, Czechami i Węgrami.

c) zjazd w Lewoczy 1494 – szczyt potęgi dynastii Jagiellonów – w zjeździe wzięli udział wszyscy synowie Kazimierza Jagiellończyka z wyjątkiem Aleksandra. Celem zjazdu było podjęcie decyzji w sprawie Mołdawii, która starano się zdobyć dla Zygmunta, najmłodszego syna Kazimierza (późniejszy król Zygmunt I Stary).

5. Zjazd w Wiedniu 1515 r. i utrata Czech i Węgier.

Początek wieku XVI nie napawał optymizmem. Interesy Polski były zagrożone przez Turcję, Habsburgów, którzy naciskali na przekazanie im tronu czeskiego i węgierskiego, nie rozwiązano również ostatecznie problemu krzyżackiego. Ze względu na zagrożenie i wobec toczonych wojen litewsko – moskiewskiej król Polski, którym od 1505 r. był Zygmunt I Stary, postanowił podpisać w Wiedniu układ dynastyczny. Chciał w ten sposób zagwarantować sobie pomoc ze strony Habsburgów ich neutralność w przyszłym konflikcie polsko – krzyżackim. **W roku 1515 doszło do zjazdu w Wiedniu. Postanowiono, że w razie wygaśnięcia czesko – węgierskiej linii jagiellońskiej, Jagiellonowie zrezygnują z tronu Czech i Węgier na rzecz Habsburgów.** W zamian za to cesarz nie udzieli pomocy Zakonowi Krzyżackiemu zrezygnuje z sojuszu z Moskwą. Układ został potwierdzony przez zawarcie dwóch małżeństw: syn Władysława Jagiellończyka – Ludwik miał poślubić wnuczkę cesarza Marię Habsburg, a córka Władysława Jagiellończyka – Anna miała poślubić wnuka cesarza – Ferdynanda Habsburga. Nikt nie przypuszczał, że tak szybko trzeba będzie wywiązać się ze złożonych tam obietnic. Wskutek najazdu tureckiego **Ludwik Jagiellończyk zginął w bitwie pod Mohaczem w 1526 r., a tron Czech i Węgier przypadł Habsburgom.**